





3

გრიგოლ ვოლესი და ბათუმის  
თავობა.

ი. ეხლა რომ მეგრელებს, გურულებს, სვანებსა და აფხაზებს ეძახიან, (აფხაზეთ  
სახელიდ

ამათ იქერლებს ეძახოდნენ.  
რაც შეეხება „სამეგრელო“-ს, ეს  
სიტყვა სულ უკანასკნელ ხანებშია  
გამოგონილი. ეგ სიტყვა რომ გეო-  
გრაფიული სახელ-წოდებისაგან წარ-  
მოსდგება, ჯერ ერთი, იმისაგა-  
ნაც მტკიცდება, რომ ეს სახელწო-  
დება ყოველთვის არ იხმარებოდა.  
ხოლო როდესაც იხმარებოდა, იხმა-  
რებოდა მარტო იმ კუობის აღსანი-  
შნავად-კი არა, რომელსაც ეხლა  
მეგრელიას უწოდებენ. „ქართლის  
ცხოვრებით“ ერთს დროს მეგრელია  
ერქვა მთელს დასავლეთ საქართვე-  
ლოს. მისი საზღვრები იყო: „აღმოსა-  
ვლით-მთა მცირე, რომელსაც აშ  
პერია ლიხი. დასავლით-ზღუა, მდი-  
ნარე მცირისა ხაზარეთისა, სადა წა-  
რსწუეთების წვერი კავკასიისა“. მაშა-  
სადამე ამ საზღვრებში მოთავსებუ-  
ლია მთაწმინდის აღმაშენება.

ლია ებლანდელი აფხაზეთიც. „კუნძ-ც  
ეტნოგრა-  
ატის შიდა სიტყვა? პასუხს ამისას კიდევ „ქართლის ცხო-  
ვრება“-ში ვპოულობთ; აქ ის აზრია  
გამოთქმული, რომ სიტყვა „ეგრი-  
სე“ ირჩეა ებლანდელს „ბერიას“ რამდენ

ა დღის დროის თემური, შე-  
ატონ თავისთვის სისარელი  
კარის წასკლის გამო. ისი-  
ღე მართვენ ათას გმბრ სა-  
ოთ მონიფერი ტაციას, და დ  
ოთ ადმირალებს ადრესებს  
რომლებშიც მაღლობას  
თ, საზოგადო ბალებსა და  
თავებს და სხვ. ერთი სიტუ-  
არც მოსალოდნელი იყო,  
ა მხარეების თსმალეოთ-  
აქისეუფლების გამო საზღვა-  
. გარდა ამისა კრატელებია  
მეორეს ხედების ესლა, ჩემ-  
სამმების ნაცელად, ერთია-  
ბიან — „ქრისტე აღსდგა —  
აღსდგათ“.  
კაჭაქის მერის მისალება-

კადანების უქანას თავის დამადასტურებულია და ეს უთქმებას საბერძნები. რომ კრიტიკის საჭმელ ეხდა დამთავრებულია და ბატონია-ოორგის დანიშნულია კრიტიკის ეპერნატრად უპერ გარდა წევე- ცნაში ჩემი წასკვლა ამ გარე- აიწვა; ბატონიშვილი გილო- ჩვენ კრიტიკის გუბერნატორი- ს უკითხას მეფის სივის— ამანდება ბატონიშვილი კრიტ- ის მართვა-გამგეობა რომ ჩა- მეფეს უბრძანებია, რომ ეს მაგრამ კვიფრობ— უკეთესობა— თავში უნთა მოხსენი.

ପିଲାରୁଙ୍ଗା କୋଣାର ମାଟେ ଶୈଖ-  
କମୀ ଦ୍ୱାରା ଉପରେଲେଇଲେ, ଏହା ଠିକ୍ ଦ୍ୱାରା-  
ମନୋଦା ଜ୍ଞାନକାନ୍ଦିତ ଦ୍ୱାରା ପାଇଲା-  
ଗାନ୍ଧୀମନ୍ଦିର ଶୈଖଦେଶବୀ ଶୈଖ  
ନା ଦା ମିଥାରତରୁଷ୍ଣିଯାଦା ମିଥିକ୍ଷେ  
ବାକ୍ଷେଳମିତ୍ରିତ୍ୟାକ୍ଷାଦିର ଗାନ୍ଧୀଶ୍ଵର ପାଇ-  
. ମାତ୍ରାରେ, ତାହା ଦ୍ୱାରା ପାଇଲା-  
ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାରାକୁଟି, ସବ୍ରିକ୍ଷି ଏବେ  
ଦା କା ଉତ୍ତରଦିଗ୍ଯର ଦ୍ୱାରାକୁଟି,  
ନିର୍ମାଣିଲାଇଲା, ସିକ୍ଷାରୁଷ୍ଣିଲା ଦା  
ମାତ୍ରାରୁଚ ଉଚ୍ଛବିଦାର ଦ୍ୱାରା ପାଇଲା-  
ଯାଦିଲା ମହାକାଶରକାରୀ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମାଣକାରୀ-  
ଉତ୍ତରଦିଗ୍ଯ ଉପରେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା  
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

და მეტი ბაზების განვითარების სისტემით, ან-  
ამაღლ ჭიდვის განვითარების სისტემით, რომ  
მაგალითა გვიჩვინია ინგლისის

ରୀତିରେ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ  
କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ

ობაც ღიღდანს რჩებო-  
იონის შთებში და კალეც  
ალენქ აქა. გრაფინია უვა-  
ი გვარწმუნებს: თუ შ-ფშავ-  
ა ზაპოროეცები არიანო(?).  
ჭარმომდგარა სიტყვა „სომ-  
ა სიტყვა „კრებული“-ს მე-  
უკვე ახსნილი იყო. მხო-  
შეენიშნავ: სომხის მწერ-  
ლიან ჰრევენ სიტყვებს „სო-  
ირიანი“ და „სომეხა“. სხვა  
ლეს, რომელსაც ეს სარ-  
მიულია, ეძახიან სომეხს;  
ებს, რომელსაც ეს სარწმუ-  
ნულიათ, სომხებს არქმევენ.  
იგორიანთა სარწმუნოების  
ები არიან, მაგალ.: თუ მა-  
მელიქვები, მაისეურიან ცე-  
ნიკოვები, ნადიროვები, ზუ-  
და სხვ. ყარაჩებს (სულ-  
მია), რომელთაც ეს სარწმუ-  
ნულიათ, ეძახიან სომხებს და  
ეს გრიგორიანებს. საზოგა-  
სხელ-წოლების გარჩევა

ମନ୍ଦିର କାଳେ ହେଲା ।

კართველების მცირე ნაწილისა, რომელიც, — როგორც მეტი ხმა ის- თვდა, — პიროვნელი ანგარიშების გამო იყო წინააღმდეგი კოლექტისა და რო- ელიც აღვენდ კოლექტის სამრთლდ ამ პარტიას მსახუ, რომელიც იყო წი- ნააღმდეგი იმ პარტიისა, რომელსაც იგულეთნოდა კოლექტი, ესე იყო სამინისტრომ შეიმუშავა პრი- ექტი ამ სამინისტროს გადაკეთებ შესახებ და წარუდგინა იყი სახელ წიფლ საბჭოს განსაახლებლადო. ეხლ გაზრდების სიტყვით, სახელმწიფ საჭიროს გარდაუწყვეტია განსაკუთრ ბული კომისიი აარისოს და იმას მ ან დოს ამ პროექტის განხილვა.

— გაბ. „Биржевые Въдомости“  
სიცუკით მიწად-მოქმედებისა და ს  
ხელმწიფო ქანცხადითა მინისტრის  
ხანგამის ნაწილის ისრე, ორგორც ტევი-  
ლისში გიორგი წერეთელს ტევილისში  
მოარჩევების პრძოლის დროს. იქნა-  
ოდა მართველისა და საუკუნისო  
ერთგველისა ხომ უკურნებდნენ ამ მცირე  
თავის ნაწილს ისრე, ორგორც ტევი-  
ლისში გიორგი წერეთელს ტევილისში  
მოარჩევების პრძოლის დროს. იქნა-

— ამ ახლო მომავალს პეტერბ  
რგში გამართული იქმნება განსაკუუ  
რებული კურსები ფარმაცევტ. ქიმი  
ბისა და პროფიზორ. ქალების მოსა  
ზალებლად. იმ კურსების პროგრა  
მუკე წარუდგინებს მთავრობას დასა  
ტკიცებლად. ლექციების კითხვას  
კორა ხანში შეთანხმიბიან.

და რომელიც ასრუ ძალას უთხრის ჩვენს  
მომავალს, გულა უხდებს გულწრფელს  
საზოგადო მოღვაწეს... ღმერთმან  
ქწას, როგორც მეშმის და საქმებიდამ  
დაკინახე ბათუმში მყოფის დროს, ბე-  
ჭრა მისცეს ჩვენს ქვეყნის ასრუობ  
გულწრფელი მოღვაწე, როგორც კოდა-  
კი, რამთუ ივიზი არან მარტივი

## ၁၂၆

**୧୯୩୮ାବ୍ଦୀରେ** ପାଞ୍ଜଳି କାନ୍ତିର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟାବ୍ଦୀରେ ହେଉଥିଲା ଏହାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ।

(აფხაზეთშია). მაშასადამე, ქალაქის  
სახელიდებან გამოჭრილია კუთხის

სახელიც. ეხლა-კი სიტყვა „მეგრე-ლი“ ტომის აღმნიშვნელ სახელ-წო-დებად გარდააქციეს. მეგრელი ეტ-ნოგრაფიულის მნიშვნელობით რომ არ ემართ, ბევრი კვლევა ძიება არ იქნებოდა საჭირო, რომ ეთქვათ: „მეგრელის მცხოვრებლები“ ქართლ-კახო-იმერეთიდან გადასახლებულნი არიან, სწორედ ისე, როგორც ამ კუთხიდგან გადმოსახლებულებით მე-XVII—XVIII საუკ. სავსეა ეხლანდე-ლი იმერეთიც, ქართლ-კახეთიც, გუ-რიაც და სხვ. როგორც გეოგრაფი-ული სახელ-წოდება, „მეგრელია“ იც-კლებოდა; იმისს მაგიერ ხმარობდენ სიტყვას „ოდიში“. საყურადღებო უფრო ის არის, რომ სამთავროების (დაიიანების) წერილობითს საბუოე-ბში სიტყვა „ოდიში“ იხმარება. უფ-რო ხშირად ამ კუთხს ეწოდდა

გან იმ ქართველობას, რომ ლიც იქ დასახლებულა. როცა ზე გიერთი უცხო ქვეყნელი მოსულ და კვლევა-ძიება დაუწყიათ, უსაზრისით; სიტყვა „ქართველ შესდგება ამ ასოებისგან: ქართლ-კახეთი, იმერეთი, მეგრელი, გურული, აბხაზი, თუში, სვანი სხვ. და აქედან გამოუყვანიათ დასკვნა, რომ ეს ხალხი ქართველები არ არიან“. მაგრამ რადგან ამისი ნა საფუძველს ვერსად განაცხად დნენ, მოუკიდნიათ ხელი ენისთვი მათ შორის სხვა-და-სხვა ენათ, მაშა-დამე ტომებიც სხვა-და-სხვააო. კი დავიშებიათ, რომ ენათ მეცნი-რების კეშმარიტებად აქვს აღიარ ბული: „ერთის ტომის ხალხი ხშირ პლაპარაკობს სხვა-და-სხვა ენით

„ქუნონ-დიდი“ (ქუნონ-მუხა). ესენიც სხვა-და-სხვა ტომის ხალხი ერთ ეტნოგრაფიულის სახელ-წოდებისაგან ენით.“

„სავანე“, „სავანეთი“. სავანე პლაზმას ადგილს უდაბნოს, მიყრულებულავს მცველობის, მართვას, ასე

ს ხელ-წოდება ამ კუთხეს ნამდვი-  
ლად ახასიათებს, იმისთვის მიყ-  
რუებული, მივარდნილი აღაგი უჭი-  
რავს. „ქართლის ცხოვრება“ ამ კუ-  
თხის აღსანიშნავად „სავანეთ“-სა  
ნმორობს. („ქართლის ცხოვრება“ ნაწ.  
I. 18. 179)

„მთიულეთი“ ზ. გადი სახელწო-  
დებაა. ამ სიტყვით უკანასკნელს ბანება-  
მდე აღინიშნებოდა არა მარტო ის კუთ-  
ხე, რომელსაც ეხლა უწოდებენ  
მთიულეთს, არმედ იმასთან ერთად  
თუშ-თ შავ-ხისტორიას, დიდი ან-

თუ ა-ც საკუნძულო იყო. ტირი გა-  
მარტება არ უნდა, რომ ეს სიტყვა  
გეოგრაფიულის სახელწოდებისაგან  
წარმოსდგება. მთიულეთი დაპრემერი  
იმისთვის-კი არა, რომ იქ დასახლე-  
ბულიყოს ერთი ტომი— „მთიულები“  
და ეს სახელი არა-მარტეს, თვით მი-  
წის სახელად გარდაქცეულიყოს;  
თითონ ეს ქვეყანა არის მთიან-გო-  
რიანი და აქედგან წარმომდგარა სა-  
ხელ-წოდებაც. მისი მცხოვრებლები  
ვინ არიან? გადაშალეთ ჩვენი მატია-  
ნე, ისტორია და გაიგებთ. არაბების  
შემოსევიდგან მე-VII საუკ. დაწყე-  
ბული მე-XIX—საუკუნეებდე აქ გარ-  
ბოლა თა მოპარეთ თავის მართვა-

